žvalgomuosius tyrimus atliko I. Sadauskas. Ištirti 4 šurfai (4 m² plotas). Fiksuotas XIX–XX a. kultūrinio sluoksnio horizontas bei to paties laikotarpio pastato pamatų fragmentas (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 544).

2018 m. tirtame ***šurfe 11***, tirtame Laisvės gatvėje, 1,3–1,6 m gylyje atidengtas archeologinis sluoksnis – šviesiai rudos spalvos smėlis, kuriame rasta nemažai oksidacinėje aplinkoje degtos buitinės keramikos fragmentų (1 pav.), kurių molio masė liesinta stambios frakcijos mineralinėmis priemaišomis. Indai buvę prastai išdegti, nes visas paviršius nutrupėjęs. Pagal išlikusius paviršiaus fragmentus galima manyti, jog tai apžiestų indų šukės. Taip pat sluoksnyje rasta smulkių skaldytų gyvūnų kaulų fragmentų bei sudegusio molio gabaliukų. Tipologiškai šie radiniai galėtų būti priskirti XVI–XVII a.

Šurfe 26, tirtame Bažnyčios gatvėje, 1–1,25 m gylyje, apie 25 cm storio pilkos spalvos žemės sluoksnyje, rastas vienas buitinės keramikos fragmentas, degtas oksidacinėje aplinkoje, kurio molio masė liesinta vidutinio stambumo frakcijos mineralinėmis priemaišomis, o išorinė pusė ornamentuota linijomis ir bangelėmis. Taip pat rastas dubens / lėkštės pakraštėlis, kurio vidinė pusė dengta tamsiai žalios spalvos drumsta alavo glazūra. Šie radiniai datuojami XVII–XVIII a.

The Excavation in Krekenava

In 2018, 31 test pits (a total of 32 m²) were excavated and a survey conducted (a total of 203.32 m²) in Krekenava (Panevėžys District). In Test Pit 11, a brown sand cultural layer horizon dating to 16th–17th centuries was unearthed at a depth of 1.3–1.6 m. Some sherds of hand built (?) pottery (Fig. 1) used for food preparation as well as broken animal bones were found in the cultural layer. A 25 cm thick, 17th–18th-century, grey soil cultural layer horizon was unearthed in Test Pit 26 and contained two sherds of hand thrown pottery.

1 pav. Šurfe 11 rasti buitinės keramikos fragmentai. K. Duderio nuotr.

Fig. 1. Sherds of household pottery discovered in Test Pit 11.

KUDIRKOS NAUMIESTIS

Dovilas Petrulis

Tilto gatvė 22

Kudirkos Naumiestis (Šakių r.) įsikūręs tarp Šešupės ir Širvintos upių. Šalia miesto, Širvintos dešinėje pusėje, yra piliakalnis. Piliakalnis ir šalia esanti gyvenvietė gyvavo iki XIV a. I pusės. Tai galima sieti su pirmuoju dabartinio miesto raidos etapu. Šioje vietoje nuo 1561 m. minimas Duliebaičių kaimas, vėliau išaugęs į miestelį. Tai vienas iš 7 kaimų, buvusių prie Šešupės, kurių gyventojai vertėsi miško kirtimu ir jo plukdymu Šešupe ir Nemunu. Kaimo teritorijoje 1639–1643 m. įkurtas miestas, kurio įkūrėja laikoma Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vladislovo Vazos žmona Cecilija Renata (Miškinis A., *Kudirkos Naumiestis. Istorija ir architektūra*, V., 1998, p. 9–19). 1643 m. miestui buvo suteiktos magdeburginio

1 pav. Šurfo 1 R sienelės pjūvis iš V. D. Petrulio nuotr.

Fig. 1. The section of the E wall of Test Pit 1, as seen from the W.

miesto savivaldos teisės, leista rinktis turgums, sudaryti magistratą ir teismą, statyti rotušę bei krautuves šalia jos, steigti cechus. Naujajame mieste, kaip ir kituose XVI a. II pusės – XVII a. miestuose, buvo stačiakampis gatvių tinklas, formuojantis ne tik centre esančią keturkampę aikštę, bet ir keturkampius kvartalus. Toks planas miestelio centrinėje dalyje išliko iki dabar. Po trečiojo Lenkijos ir Lietuvos padalijimo 1795 m. Kudirkos Naumiestis atiteko vokiečiams. 1803 m. miestas kelis kartus degė (Martinkėnas V., Istorija. Kudirkos Naumiestis, *Kudirkos Naumiestis*, V., 1990, p. 30).

Artimiausioje aplinkoje, Kudirkos Naumiesčio istorinėje dalyje, archeologinius tyrimus 2011 m. vykdė B. Lisauskaitė. Arčiausiai tyrimų vietos kastuose šurfuose ankstyvesnio nei XX a. pradžios kultūrinio sluoksnio neaptikta. Šurfo 43 vietoje nustatytas 20–30 cm XIX a. kultūrinis sluoksnis (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 410–412). 2013 m. žvalgomuosius tyrimus Tilto g. 20 atliko A. Žvirblys (*LIIR*, f. 1, b. 6801). Tyrimų metu rastas XVII–XIX a. I puse datuojamas 1,85 m kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais ir XIX a. I pusės pastato pamato liekanos (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 504). 2015 m. B. Lisauskaitė tęsė dar 2011 m. pradėtus tyrimus Kudirkos Naumiesčio istorinio centro teritorijoje vykdant nuotekų tinklų įrengimą. Arčiausiai tyrimų vietos esančiuose 4 šurfuose S. Dariaus ir S. Girėno ŠV dalyje fiksuoti XIX–XX a. neinformatyvūs kultūriniai sluoksniai su to laikotarpio radiniais (*ATL 2015*, 2016, p. 287–288).

2018 m. gegužės 21–22 d. atlikti žvalgomieji tyrimai Kudirkos Naumiesčio istorinėje dalyje, Tilto g. 22 kieme. Atramų vietoje ištirti du 1x1 m dydžio šurfai – iš viso 2 m^2 plotas. Šurfai tirti neužstatytoje vietoje, 3 m į ŠV nuo pastato fasado sienos, esančio Tilto g. 22.

Šurfe 1 nustatytas 58 cm storio XVII–XIX a. kultūrinis sluoksnis (1 pav.). Jame 65–70 cm gylyje rastos 4 vieno glazūruoto keraminio dubens šukės. Jo dugno vidinė dalis puošta augaliniu ornamentu – lelijomis. Piešinys dekoruotas spalvota glazūra iš melsvo atspalvio dažų. 72 cm gylyje rastos 2 keraminių indų ąselės (2 pav.). 75–85 cm gylyje rasta įvairių keraminių indų šukių: šoninės sienelės ir priedugnio. Po šiuo sluoksniu nuo 88 cm gylio fiksuotas 35 cm storio šviesėjantis pilkų žemių sluoksnis, kuriame rasta įvairių XVII–XIX a. keraminių indų šukių. 1,02 m gylyje rasta stiklinės taurės dalis. 1,15–1,23 m gylyje rasta XVII–XIX datuojamų radinių: viršutinės briaunos ir šoninės sienelės šukių, plokštinio koklio fragmentų, indo dugnas, keraminės šukės priedugnis ir vinis.

Šurfe 2 po velėnos sluoksniu fiksuotas 79–95 cm storio pilkų žemių su stambiomis statybinėmis griuvenomis sluoksnis. Pagal radinius 45 cm gylyje fiksuotas 35 cm storio XVIII–XIX a. kultūrinis sluoksnis, suardytas žemės judinimo darbų metu. 0,85–1,15 m gylyje fiksuotas 30 cm storio XVII–XVIII a. intensyvus apatinis kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame

0 5 cm

2 pav. XVIII–XIX a. keraminio žiesto dubens dalis iš šurfo 2. D. Petrulio nuotr.

Fig. 2. Part of an 18th–19th-century, thrown ceramic bowl from Test Pit 2.

šurfe išskirtas bendras 65 cm storio XVII–XIX a. kultūrinis sluoksnis. Jame rasta įvairių XVII–XIX a. keraminių indų šukių. 0,8–1,19 m gylyje fiksuotas tamsiai pilkų žemių sluoksnis. Jame rasta XVII–XVIII a. būdingų radinių. 0,85–1,15 m gylyje rasta 19 vienetų žiestų glazūruotų ir neglazūruotų indų fragmentų. 0,85–1,15 m gylyje rasta 10 žiestų indų priedugnių dalių, 8 dugno fragmentai, 3 indų ąselių dalių. Tame pačiame gylyje rasta plokštinio koklio dalis, keraminės čerpės briaunos dalis ir skaidraus stiklo stiklinės dugnas su šonine sienele.

Iš viso šurfuose rasta 80 radinių. Įžemis fiksuotas 1,23–1,25 m gylyje.

Tyrimais nustatyta, kad viršutinis sluoksnis su pastatų griuvenomis (plytos, akmenys, betono gabalai) susiformavo XX a. I pusėje, o fiksuotas 60 cm storio kultūrinis sluoksnis patvirtina, kad XVII–XIX a. tirtame sklype vykdyta ūkinė veikla.

Tilto St. 22

Two 1 x 1 m test pits (a total of 2 m^2) were excavated at the site of planned metal braces in the vicinity of a building being renovated on the plot at Tilto St. 22. A 0.58 m thick, 17th–19th-century cultural layer was identified in Test Pit 1 (Fig. 1) and a 60 cm thick, 17th–19th-century cultural layer in Test Pit 2. A 30 cm thick, 17th–18th-century rich horizon of the cultural layer was identified at a depth of 85 cm – 1.15 m, based on the discovered finds. A total of 80 finds were discovered in the test pits (sherds of ceramic vessels (Fig. 2), stove tile fragments, pieces of glass vessels, roof tile sherds, and a nail). Sterile soil was recorded at a depth of 1.23–1.25 m in the test pits.

KUPIŠKIS

Andra Simniškytė

L. Stuokos-Gucevičiaus aikštė

2018 m. birželį Kupiškyje vykdant L. Stuokos-Gucevičiaus aikštės rekonstrukcijos darbus rasta XVII–XVIII a. archeologinių radinių (monetų, keramikos, koklių fragmentų, gyvulių kaulų), kuriuos radėjai pristatė į Kupiškio etnografijos muziejų. Kupiškyje lig šiol neregistruota objektų, turinčių archeologinių vertingųjų savybių, todėl atlikti archeologinius tyrimus prieš aikštės rekonstrukciją nereikalauta.

Nuvykus į vietą paaiškėjo, jog aikštės rekonstrukcijos darbų etapas, susijęs su žemės judinimo (gilinimo) darbais, jau baigtas. Aikštės R ir P dalyse buvo įrengti laiptai, paklotos trinkelės, aikštės centrinėje dalyje įrengtas fontano pamatas. Situacijos įvertinimui buvo prieinamas tik aikštės Š pakraštys. Aptikus radinių tolesni rekonstrukcijos darbai čia buvo sustabdyti, atlikti žvalgymai ir žvalgomieji tyrimai. Siekta nustatyti archeologines vertingąsias savy-